

(RESSENYES)

Soledad
BENGOECHEA
**Les dècades convulses:
Igualada com a exemple**
*Barcelona: Ajuntament
d'Igualada i
Publicacions de
l'Abadia de Montserrat,
2002, 298 p.*

La fi de la Restauració

Igualada en el primer quart del segle XX

Les conseqüències de la Primera Guerra Mundial i el ressò del triomf de la Revolució soviètica van radicalitzar arreu un procés de forta conflictivitat social ja obert anteriorment, i van propiciar aquí la primera conjuntura revolucionària del segle XX. L'organització obrera articulada al voltant de la CNT es convertia en un repte pels patrons que, desassossegats per l'augment dels costos laborals i espantats per l'avenç amenaçador del fantasma del bolxevisme, van respondre forçant l'organització d'un sindicat patronal únic, que s'havia de convertir en un autèntic grup de pressió tant davant dels obrers com del govern. Uns i altres actuaven en general d'acord amb unes consignes globals, que es donaven des de Barcelona, però que arreu trobaven un terreny preparat.

El llibre de Soledad Bengoechea, amb una llarga i reconeguda trajectòria investigadora centrada en les organitzacions patronals a Catalunya, emmarca l'anàlisi i verificació d'aquesta etapa de la història d'Igualada en una investigació molt més àmplia sobre la conflictivitat social i l'associacionisme patronal a Catalunya durant les primeres dècades del segle XX, fins a la dictadura de Primo de Rivera. En aquest sentit el títol del llibre és molt explícit sobre el seu objectiu de contrastar hipòtesis generals en un àmbit territorial perfectament delimitat com el d'Igualada, i alhora mostrar la dinàmica d'una societat amb extrems de polarització social importants, però amb una història local comuna.

El llibre aconsegueix quelcom més que una descripció positivista de les activitats i els conflictes de vocació i signe divers de la ciutat: retrata el món empresarial i laboral i l'entramat de relacions laborals i socials d'un espai on econòmicament la indústria —centrada en el tèxtil i l'adob de la pell— és vital però poc competitiva, amb els problemes econòmics i conflictes socials que això comporta. Sobre

aquest marc econòmic i de relacions socials, l'estudi de Soledad Bengoechea sotmet a un mateix model interpretatiu els grans esdeveniments de la Catalunya de l'època i les particularitats de la societat igualadina, i aconsegueix plasmar tota la polarització, complicitats, dualitat de militància i, de vegades, aparents contradiccions de les relacions socials, polítiques i laborals, especialment visibles en nuclis urbans de proporcions reduïdes. La utilització exhaustiva i l'encreuament de documentació i fonts bibliogràfiques i d'hemeroteca d'àmbit general català i específicament igualadí, permet a l'autora fer aquest retrat de la societat igualadina d'uns anys en què la historiografia local patia un buit important.

L'obra té dos aspectes destacables argumentalment. Comença analitzant els diferents sectors de la indústria d'Igualada, els àmbits i espais de sociabilitat classistent burgesa, els més populars i interclassistes i els especialment obrers, tant de classe com catòlics, com també els de to clarament tradicionalista. Tots ells són representatius d'espais socials concrets i reflex d'unes influències polítiques també concretes. Així, veiem l'evolució industrial de la ciutat i el paper que van fer les organitzacions professionals, empresarials i de treballadors, i també les de manteniment de l'ordre com el característic Sometent. Soledad Bengoechea aconsegueix sintetitzar la vida de la ciutat, deixant constància de la seva heterogeneïtat, particularismes i convivència, i presenta així la societat que afrontarà la convulsió social que apareixerà després de la Guerra Europea, tant des del punt de vista socioeconòmic com polític i organitzatiu. Tot seguit l'autora entra en el que és l'objectiu central del llibre: detallar, fidel a una anàlisi comparativa del procés de formació simultani, la gestació i consolidació dels grans exponents de l'antagonisme social entre empresaris i obrers durant les dues primeres dècades del segle XX. Es tracta de la Federació Patronal, creada a Igualada a instàncies de la de Barcelona, i el model de Sindicat Únic implantat per la CNT. L'anàlisi del locaut que decretà la Federació Patronal a finals de 1919, que va mantenir inactiva la ciutat durant tres mesos, i la de les conseqüències que va tenir a tots nivells, mostren des d'un doble pla, polític i social, la realitat d'una societat que entrava en el període àlgid de convulsions socials.

En definitiva, un llibre d'història social excel·lent, al qual per les seves aportacions a la història d'Igualada es va concedir el premi Dr. Joan Mercader de Recerca, però que és molt més que un estudi d'interès exclusivament local.

Teresa Abelló Güell

Prof. Universitat de Barcelona
Departament d'Història Contemporània